

Koronapandemia – Kulttuuri ja taide, taiteen perusopetus ja uskonnolliset yhteisöt

Koronapandemia kohdistuu voimakkaasti koko taiteen ja kulttuurin alaan, taiteen perusopetukseen sekä uskonnollisten yhteisöjen toimintaan.

Kulttuuri ja taide

Vaikutukset ulottuvat yleisiin kirjastoihin, kaikkiin taide- ja kulttuurilaitoksiin, kuten teattereihin ja museoihin, konserttisaleihin ja kuntien kulttuuritaloihin, elokuvateattereihin ja muihin esiintymistiloihin, jotka ovat kaikki olleet suljettuina 13.3.2020 lähtien. Koronapandemia ulottuu hyvin laajasti myös toimialalla toimiviin yhdistyksiin ja osakeyhtiöihin, kuten kulttuuritapahtumia ja muuta kulttuuria järjestäviin yhteisöihin sekä kaikkiin alan ammattilaisiin, taiteilijoihin ja muihin luovan alan toimijoihin, joiden työtilaisuudet ovat hyvin suurelta osin loppuneet. Aluehallintovirastojen päätökset kieltää yli 10 hengen sisä- ja ulkotiloissa järjestettävät yleisötilaisuudet ja yleiset kokoukset perustuu tartuntatautilakiin ja ovat voimassa 13.5.2020 saakka.

Tilanteesta aiheutuvat merkittävät taloudelliset tappiot. Muun muassa kesän kulttuuritapahtumien peruuntumisista aiheutuvat taloudelliset tappiot, mukaan lukien aluetaloudelliset menetykset ovat merkittävät, satoja miljoonia euroja. Esimerkiksi Savonlinnan Oopperafestivaalien aluetaloudelliset vaikutukset ovat noin 40 miljoonaa euroa, Pori Jazzin ja muiden Satakunnan kulttuuritapahtumien vaikutukset 20-30 miljoonaa euroa, Helsingin tapahtumien 100 miljoonaa euroa, Seinäjoen kesätapahtumien noin 50-70 miljoonaa euroa jne.

1. Opetus- ja kulttuuriministeriö on laatinut nettisivuilleen vastauksia koronakriisistä aiheutuviin kysymyksiin, jotka liittyvät erityisesti jo myönnettyihin tai myönnettäviin valtionosuuksiin ja valtionavustuksiin.
2. Opetus- ja kulttuuriministeriö on järjestänyt neuvotteluja taiteen ja kulttuurin toimialan järjestöille ja muille toimijoille ja osallistunut lukuisiin muihin neuvotteluihin koronakriisiä koskien ja pyytänyt muun muassa toimittamaan ministeriölle mahdollisimman tarkkoja laskelmia viruksesta aiheutuvista menetyksistä, ehdotuksia keinoiksi turvata välttämätön toimeentulo sekä muita kuin rahan liittyviä keinoja taiteen ja kulttuurin alan yhteisöjen ja ammattilaisten työllisyyden ja toimeentulon turvaamiseksi.
3. Hallitus antoi 20.3.2020 vuoden 2020 ensimmäisen lisätalousarvioesityksen. Eduskunta hyväksyi sen taiteen ja kulttuurin osalta esitetystä muodossa. Lisätalousarvio mahdollisti, että yksityiset säätiöt ja rahastot lahjoittivat yhteensä 900 000 euroa valtiolle. Lahjoituksen sekä opetus- ja kulttuuriministeriön 500 000 euron määrärahasiirron sekä Taiteen edistämiskeskuksen 100 000 euron rahoituksen turvin kerättiin yhteensä 1 500 000 euron tukipaketti taiteen ja kulttuurin alan ammattilaisten apurahoihin. Apurahahakemuksia tuli yli 3 700. Taiteen edistämiskeskus tekee päätökset 30.4.2020 ja tarkoitus on myöntää noin 530 kappaletta 3000 euron suuruisia apurahoja.

4. Hallitus antoi 9.4.2020 vuoden 2020 toisen lisätalousarvioesityksen. Eduskunta hyväksyi sen 24.4.2020 kulttuurin ja taiteen toimialan osalta hallituksen esityksen mukaisesti. Lisätalousarvio sisältää yhteensä noin 45 miljoonaa euroa lisämäärärahoja 13.3.-31.5.välisenä aikana aiheutuviin taiteen ja kulttuurin tarpeisiin koronaviruksesta selviämiseksi seuraavasti:
- taiteen edistämiskeskuselle 100 000 euroa (ulkopuolinen lahjoitus kasvattamaan em. apurahatukea)
 - taiteen perusopetukseen 3 milj. euroa
 - Suomenlinnan hoitokunnalle 700 000 euroa
 - Museovirastolle 591 000 euroa
 - kulttuuri- ja taidelaitoksille, kulttuuritapahtumille, elokuvateatterille ja muille kulttuurialan yhteisöille, taiteen ja kulttuurin alan ammattilaisille, taiteilijoille, ammatinharjoittajille ja muille kulttuurin toimialan henkilöille yhteensä 40,3 milj. euroa

Lisämäärärahat on tarkoitus laittaa haettaviksi viimeistään 30.4.2020.

5. Opetus- ja kulttuuriministeriö lähetti 20.4.2020 koronan vaikutuksia selvittävän kyselyn taiteen ja kulttuurin toimialalle. Vastausaika päättyi 26.4.2020.
6. Museovirasto ja Suomen museoliitto toteuttivat yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa kyselyn koronatilanteen vaikutuksista museoille. Kysely on päättynyt. Vaikutukset ovat museoille suuret; pelkästään kevätkauden taloudelliset menetykset ammatilliselle museokentälle ovat yhteensä vähintään 7,3 milj. euroa. Kyselyyn vastasi noin 70 prosenttia kentästä.
7. Opetus- ja kulttuuriministeriö lähettää viikolla 18 koronan vaikutuksia selvittävän kyselyn kunnille.

Tavoitteena edellä mainituissa kohdissa 1-7 on ollut saada selkeä tilannekuva taiteen ja kulttuurin toimialalta sekä auttaa valtion keinoin toimialaa selviämään kriisin yli siten, että tautitilanteen hellittäessä taiteen ja kulttuurin toimijat pystyvät jatkamaan toimintaansa.

Jotta taiteen ja kulttuurin toimialan toimijoiden toimintaedellytykset voidaan turvata, tulee seuraavien lisätalousarvioiden osalta ratkaistaviksi useita rahoitukseen liittyviä kysymyksiä mukaan lukien kesän festareiden peruuntumisesta aiheutuvat ja muut taloudelliset menetykset.

Jotta taiteen ja kulttuurin toimialan toimijoiden toimintaedellytykset voidaan turvata, tulee seuraavien lisätalousarvioiden osalta ratkaistaviksi useita rahoitukseen liittyviä kysymyksiä mukaan lukien kesän festareiden peruuntumisesta aiheutuvat menetykset.

Taiteen perusopetus

Taiteen perusopetusta antavat oppilaitokset ovat olleet suljettuina ja lähiopetus keskeytettynä. Opetus ja ohjaus järjestetään mahdollisimman laajasti vaihtoehtoisilla tavoilla, muun muassa etäopiskelua, erilaisia digitaalisia oppimisympäristöjä ja –ratkaisuja sekä tarvittaessa itsenäistä opiskelua hyödyntäen. Nykyiset aluehallintovirastojen päätökset oppilaitosten sulkemisesta ovat voimassa 13.5.2020 saakka.

Valtion vuoden 2020 toinen lisätalousarvio sisältää 3 miljoonan euron lisämäärärahan muille kuin opetustuntikohtaista valtionosuutta saaville taiteen perusopetusta antaville oppilaitoksille koronaviruksesta aiheutuviin menetyksiin. Valtionavustushaku alkaa 30.4.2020.

Uskonnolliset tilaisuudet

Kirkot ja uskonnolliset yhteisöt antavat itse omat tilaisuuksien järjestämistä koskevat ohjeensa. Kirkkojen ja uskonnollisten yhteisöjen tilaisuuksia koskevat rajoitukset perustuvat valtion viranomaisten suositukseen ja tilaisuuksissa on noudatettu viranomaisten suosituksia henkilömäärän rajaamisesta korkeintaan 10:een.